

עפר ומטמוניות

"כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם. ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר פגע נראה לי בבית. וצוה הכהן ופנו את הבית... ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא" (ויקרא יד)

מטמוניות בבתיים

תני ר' חייא: וכי בשורה היא להם שנגעים באים עליהם?

תני רבי שמעון בן יוחאי: כיון ששמעו כנענים שישראל באים עליהם עמדו והטמינו ממונס בבתיים ובשדות, אמר הקדוש ב"ה: אני הבטחתי לאבותיהם שאני מכניס את בניהם לארץ מלאה כל טוב שנאמר (דברים ו) ובתיים מלאים כל טוב, מה הקב"ה עושה? מגרה נגעים בביתו והוא סותרו ומצא בו סימא (ויקרא רבה יז ו)

ונתתי נגע צרעת - בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיים כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן (רש"י)

עפר הארץ = מטמוניות

...גודל הכמיהה וההשתוקקות לארץ קודשינו שבערה בקרב לבו, ומאוויי נפשו לראותה "ממלכת לכל הארצות" בתור "מעון לשכינה", ... כמה גדל כבודה וערכה וקדושתה בעיניו עד שראה אותה כהנקודה והפנימית של כל העולם.

חצי שנה טרם נסע רבינו לאר"י, ביקר אצלו שד"ר מצפת"ו, אחרי שבפרק ההוא כבר נגמלה בקרב רבינו ההחלטה לנסוע לאר"י, רצה להתוודע מאת השד"ר פרטים אודות הארץ הנכספה, הוא נכנס בשיחה עירנית עם השד"ר אודות אר"י. השד"ר תיאר לפניו בצבעים ורודים את גודל ערכה של אר"י והמקומות הקדושים אשר נמצאים בה. באר"י (תיאר) נמצא ה"כותל המערבי" שיוך בית מקדשינו, אף נמצא בה "קבר רחל אמנו" העומדת על אם הדרך וקולה נשמע ברמה כשהיא מבכה על בניה. וכך המשיך הלאה כשהוא קודח מרוב התרגשות: בעיר האבות חברון טמונים האבות והאמהות הקדושים המבקשים רחמים על בניהם, ובמרום הגליל מתנוסס לתפארה קבר הרשב"י בחיר התנאים. באופן זה הלך וחקו ממקום קדוש אחד למקום קדוש שני, כשרבינו בולע את דבריו בצמאון. כשסיים הפציר בו רבינו שיתאר לו עוד שבת ארץ ישראל, התלהב השד"ר ברוב התרגשות ואמר: "רבי מה אומר לכם, בפשיטות גמורה, שאפילו האבנים הפשוטים הם אבנים טובות". רבינו נפעם לשמוע את התיאור הזה ונבהל ונשתומם על דבר המחזה המרהיב עין שמתגלה לכל באי הארץ ורואים בקדושתה. הוא החל אז לספור את הימים לקראת היום המאושר בו יזכה לראות את ה"התגלות" הזאת אשר יעודה היא בעת צמיחת קרן המשיח, ועשה את הכנותיו האחרונות ביתר שאת וביתר עז לעקור את דירתו מארץ העמים ולקבוע את משכנו בארץ הצבי חמדה כל הארצות, אשר זהב אין נחשב בה למאומה ו"חיי נשמות אויר ארצה".

ויהי בשנת תק"ץ הצליח להוציא משאת נפשו ועלתה בידו לקבוע משכנו בארץ הקודש. הוא נתקבל שם בזרועות פתוחות, והחל לנהוג נשיאותו ברמה בעיר צפת. רבינו שפרה עליו נחלתו אחרי ש"בא אל המנוחה ואל הנחלה", כי הרגיש את נועם העליון ואת זיו קדושתה של אר"י, אף נפעם מחזיון המרהיב שנתגלה לו כשביקר ב"מקומות הקדשים" בהרגישו בהם את כל המעלות והמדרגות שתיאר לפניו בצבעים ורודים השד"ר הנ"ל. אושרו וסיפוקו הנפשי הי' ללא גבול. ברם טיפה מרה היתה נסוכה בכוס אושרו ושמתו הגדולה הועבה באשר עוד לא זכה לראות את

"ההתגלות" של ה"אבנים טובות". מעומק לבו ציפה ליום הגדול" בו יתגלה לו "סוד" האבנים הפשוטים שבא"י.

ויהי כאשר עברו ימים רבים לשבת רבינו בעיר צפת פגש פעם את השד"ר הנ"ל ברחובות צפת ליד בית מדרשו. רבינו שמח לקראתו והחל להחליף אתו רשמים אודות השיחה הנ"ל. בתוך השיחים העיז פניו השד"ר ושאל לרבינו "האם היתה עצתי טובה?" על זה ענה לו רבינו: "הן אמת ונכון כל מה שאמרת: יש כותל מערבי, ויש מקומות קדושים, אולם (התנצל) מה שאמרת שגם האבנים הם "אבנים טובות" - לדאבוני עוד לא זכיתי לראות כי אני רואה אותם אבנים פשוטים כשאר האבנים שבחו"ל" השד"ר ענה לו בתקיפות: "נו! כשזוכים יכולים לראות גם את זאת".

רבינו כשמוע את זאת הזדעזע מאוד וחלשה דעתו. מיד הסתגר בביתו לתקופה ממושכת מבלי להניח לשום איש להיכנס אצלו. המקורבים שלא ידעו פשר דבר תמהו מאוד על המפנה. אולם לא העיזו לשאול אותו על הסיבה. כשעבר זמן רב יצא לפתע מפתח ביתו בפנים צוהלות וצוה למקורביו לערוך סעודה. בעת הסעודה התלחשו המסובים על סיבת המפנה הפתאומי ולא יכלו להבין לשמחה מה זו עושה? אחרי שהבחינו ששמחת רבינו עוברת על כל גדותיה לא יכלו עוד להתאפק וזפצרו... רבינו נענה להפצרת... וסיפר לו על השיג והשיח שהי' לו עם השד"ר בחו"ל ובא"י, והטעים לו: "אחרי ששמעתי מהשד"ר דברים נועזים כאלו שלא שמעתים מעולם למיום שבתי על כס הרבנות, הבנתי, לא לחנם נאמרו הדברים, בטח הוא שליח מן השמים שנשלח להוכיח לי שאזכך יותר את נפשי - לכן הסתגרתי בבדידות תקופה ממושכת, בהקדישי את כל הימים והלילות לתשובה ותפלה, עד שנזדכך מאור עיני והשגתי את המדרגה הנפלאה שעל אודותיה דיבר השד"ר הנ"ל - אמת ונכון הדבר! **האבנים הם אבנים טובות!** ולכן לסיבת ההשגה הנפלאה הזאת עשיתי סעודת מצוה ונתתי לבורא ב"ה הודאה על חלקי".

הנה כי כן, "ראה רבינו עולמו בחייו" ונתגלה לו בחייו היעוד המשיחי בנבואת ישעיה הנביא: "והיה כדכדך שמשותיך ושערייך לאבני אקדח". (לקוח מתוך הספר "קודש הילולים" ח"ב תולדות הרה"ק ר' משה מלעלוב זצ"ל, שנתהבר עיי' נכדו הרב משה יאיר ווינטשאק שליט"א). (בת עין, ספר תולדות אדם, הרב זוין / לתורה ולמועדים, ראה 145) וכן על הבאר מים חיים (בצילא שופטים תשע"ב מה)

עין טובה

עין טובה מרומז ומכונה בשם **עין ימין** ועין רעה בשם עין שמאל. והנה בענג העין הוא מימין והוא עין טובה והנון עם הגי' המה נגררים ונסמכים אל העין מימין הנון היא נפש שפלו; והגי' נתחלף ברי' בא"ת בייש והוא רוח נמוכה, **ובנגע העין הוא משמאל מרומז על עין רעה** (בת עין) (וראה בית אברהם סלוניס קמ). "החכם עיניו בראשו" (קהלת בעד) שלוקח העי' מסוף המילה לראשה (דרכי נועם יעו"ת ע"ו)

נחום איש גס זו

נחום איש גס זו הוה רגיל דכל דהוה סלקא ליה אמר גס זו לטובה. יומא חד בעו [ישראל] לשדורי דורון לקיסר אמרי בהדי מאן נשדר נשדר בהדי נחום איש גס זו... כי מטא להווא דיורא בעא למיבת אמרי ליה מאי איכא בהדך אמר להו קא מובילנא כרגא לקיסר קמו בליליא שרינהו לסיפטיה ושקלו כל דהוה גביה ומלנהו עפרא כי מטא להתם אישתכח עפרא אמר אחוכי קא מחייכי בי יהודאי אפקוהו למקטליה אמר גס זו לטובה אתא אליהו ואידמי להו כחד מינייהו אמר להו דילמא האי עפרא מעפרא דאברהם אבינו הוא דהוה שדי עפרא הוה חרבי גילי הוה גירי בדוק ואשכחו הכי הוה מחוזא דלא הוה קא יכלי ליה למיכבשיה שדו מההוא עפרא עליה וכבשוה עיילוהו לבי גנזא אמרי שקול דניחא לך מלייה לסיפטא דהבא כי הדר אתא אמרו ליה הנך דיורי מאי

אמטית לבי מלכא אמר להו מאי דשקלי מהכא אמטאי להתם שקלי אינהו אמטו להתם קטלינהו להנך דיורי
(סנהדרין קח: קט.)

להקיש אל השאר

וכל הנעשה עם האדם, הכל הוא לטובה, הגם שלעניי בשר יראה כי ח"ו היא לרעה, אבל סוף דבר יראה כי כל דעביד רחמנא לטב עביד. ולכן כאשר יארע לאיש ישראל שיראה נגע צרעת בביתו וידמה בעניו כאילו מריעין לו ולבסוף ימצא המטמון ויתודע לו למפרע כי הכל היה לטובתו, מזה ידע **להקיש אל השאר** ויטע בלבו אמונה שלימה כי **הכל מה שנעשה עמו היא לטובה רק שצריך לראות את החסדים הטמונים והגנוזים בכל דבר** (קדושת ציון באבוב)
אפילו כשהכהן רואה בבירור נגע לפניו, לא ישפוט רק לפי מראה עיניו לומר נגע נראה לי, אלא **כנגע**, כי שמא אין זה נגע רגיל, רק סימן לבעל הבית שיתוץ את הקיר וימצא שם עושר שמור לבעלים (ד"ת צאנו א' תקמ"ה ב').

מי מוצא אוצר?

...אם האדם רוצה לראות בעינא פקיחא שהכל בהשגחה ולא מקרה, גם עתה בכל יום רואה הנפלאות, על חיינו המסורים בידו ועל נשמותינו הפקודות להשי"ת ועל נסיו שבכל יום ויום עמנו, כי נדמה לאדם שהיא מדת הדין אבל היא כולה רחמים, כמו הגמרא (נדה לא.) אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני (ישעיה יב, א), במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגדף, לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים התחיל מודה ומשבח וכו', עיי"ש, וכן מזדמן עתה בכל יום, אם אדם משגיח בעצמו איך הקב"ה מתנהג עמו בפרנסת רואה בחוש 'כי טוב'... לכאורה; אמאי אמר נגע צרעת, הלא הוא באמת עונג ולא נגע?!
כי למראה עיני אדם כשפוקדים עליו להרוס את ביתו הלא הוא נגע.
אך באמת מי שהיה מאמין באמונה שלמה שבוודאי כל דעביד רחמנא לטב עביד, ובטוח היה שכן הוא לטובה- **מצא אוצר** ונהפך נגע לעונג.
וזה שהיה מתרעם על שנצטוו להרוס את ביתו ולא היה מאמין שהוא לטובה- הוא לא **מצא אוצר** והיה לו זאת באמת נגע צרעת.
וכן הוא תמיד. זהו שאמרו חז"ל לעולם יהא אדם רגיל לומר, כל דעביד רחמנא לטב עביד" וכשאומר לטב ע"י זה נעשה באמת לטובה ונהפך מנגע לעונג.
וזהו 'ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית', לא אמר 'נגע' רק 'כנגע' נראה, כי רק למראה עיני אדם היה נראה כדבר זר וכנגע לנתוץ ולהרוס את ביתו, אבל באמת היה לטובה וחסד ונתהפך הנגע לענג ומצא אוצרות זהב וענג בתוכו (דברי ישראל מו"ץ מצורע)

יסורים אף לנפש

יודעים ומאמינים אנחנו שכל מה שדי' עושה לנו, אפילו כשח"ו מלקה אותנו הכל לטובה היא, אבל כשרואים כעת שלא ביסורי הגוף לבד מלקה אותנו, רק גם בדברים שח"ו מרחיקים הם אותנו ממנו ית', אין חדר לתשב"ר ולא ישיבה, לא ביהמ"ד להתפלל בצבור ולא מקוה, וכדומה, אז ח"ו ספק חשש עולה בקרבנו, האפשר שגם עתה כוונתו ית' לטובה?! אם לטובה, הי' לו ליסרנו בדברים שיקרבו אותנו אליו, ולא ביטול תורה ותפילה וח"ו כמעט כל התורה, והאם אין זאת ח"ו יסורים של וישליכם וכו'.

לכן רואים בתורה שהגם שנגע הבתים טמאה ומטמאה הייתה, ומ"מ עשה בה ד' שליחות לטובת ישראל, מתחילה טמאה ז' ימים ואח"כ נתגלה המטמון, ולכן צריך האיש לומר רק כנגע נראה לי, ואפילו ת"ח שיודע שנגע היא רק כנגע יאמר... מפני שהאיש בעצמו אינו יכול לאמר אם היא באמת נגע או פגע רק שלו נראה כנגע היי יכול לאמור, אבל באמת טובה היא לישראל אשר יטיב ד' עמנו (אש קודש)

להקיש אל השאר

וכל הנעשה עם האדם, הכל הוא לטובה, הגם שלעיני בשר יראה כי ח"ו היא לרעה, אבל סוף דבר יראה כי כל דעביד רחמנא לטב עביד. ולכן כאשר יארע לאיש ישראל שיראה נגע צרעת בביתו וידמה בעניו כאילו מריעין לו ולבסוף ימצא המטמון ויתודע לו למפרע כי הכל היה לטובתו, מזה ידע להקיש אל השאר ויטע בלבו אמונה שלימה כי הכל מה שנעשה עמו היא לטובה רק שצריך לראות את החסדים הטמונים והגנוזים בכל דבר (קדושת ציון באבוב) אפילו כשהכהן רואה בבירור נגע לפניו, לא ישפוט רק לפי מראה עיניו לומר נגע נראה לי, אלא כנגע, כי שמא אין זה נגע רגיל, רק סימן לבעל הבית שיתוץ את הקיר וימצא שם עושר שמור לבעלים (ד"ת צאנו א' תקמ"ה ב').

הוא המטמון

וניתנו נגעי צרעת לפעמים בבתי הדירה כדי להעיר את העם להתבונן בענין זה, הנגעים היו הסמל של הנגעים המוסריים שבעניני התרבות של הגויים, והנתיצה והשלכת האבנים ושפיכת העפר אל מחוץ למחנה היה הרמז שאסור לישראל לבנות את ביתו על חורבותיה של תרבות הגויים וברוחם... רק על יסודות הקדושה והטהרה, התורה והאמונה, הצדק והיושר, ההכרה הזאת שבאה ע"י ההתבוננות בסמל הנ"ל הוא המטמון שמצאו ע"י הריסת הבית המנוגע, מטמון רוחני... כל ענין נגעי בתים, לעורר את ישראל להתבונן בתכלית בנין א"י... ולהעמידו על יסודות היהדות... הנגע בא איפא בבנין חומרי לסמל ולרמז לבנין הרוחני (אהלי יעקב הוסיאטן רמז-רנב)

הרה"ק מורי"א מזידיטשוב בילדותו, שאביו היה קם בחצות לעסוק בתורה מתוך עניות ודחקות. פעם לאחר שלושה ימים שלא לחם בבית, שאלו: הלא אמרו כל העוסק בתורה בלילה - הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, היכן החוט של חסד? והשיבו אביו: החוט של חסד הוא שאע"פ כן אנו מקבלים הכל באהבה, ולמחר נמשיך לעסוק בתורה. (ד"ת צאנו א תשלג)